

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.455.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 12168 Pani Posłanki Marceliny Zawiszy, w sprawie mieszkań wspomaganych i treningowych dla osób w kryzysie bezdomności, proszę przyjąć wyjaśnienia pozostające we właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Zasady, formy i sposoby wsparcia osób w kryzysie bezdomności regulują przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214, z późn. zm.), w których sformułowano definicję osoby bezdomnej, wskazano bezdomność jako jedną z przesłanek przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, uregulowano formy pomocy mające wspomóc osoby bezdomne w usamodzielnieniu się, zdefiniowano rodzaje dedykowanych im placówek oraz określono zadania dla poszczególnych szczebli administracji publicznej w zakresie przeciwdziałania zjawisku bezdomności.

Odnosnie do podejścia „Najpierw Mieszkanie” (ang. „Housing First”) należy zauważyć, że z art. 17 ust. 1 punkt 12 ustawy o pomocy społecznej wynika, iż do zadań własnych gminy należy m. in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych dla osób w kryzysie bezdomności.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, może być przyznana pomoc świadczona w mieszkaniu treningowym lub wspomagany.

W szczególności zapis ten odnosi się do osoby: z zaburzeniami psychicznymi; będącej w kryzysie bezdomności; opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; opuszczającej młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 przesłanki obligatoryjnego udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

Mieszkania treningowe i wspomagane, zgodnie z art. 53 ust 2 wskazanej ustawy, są formą przygotowującą - przy wsparciu specjalistów - osoby tam przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub formą wspierającą je w codziennym funkcjonowaniu.

Trzeba podkreślić, że mieszkania treningowe i wspomagane nie są odrębną jednostką organizacyjną pomocy społecznej, tylko stanowią jedną z form pomocy społecznej

(mianowicie jedną z form świadczenia niepieniężnego, które określa w art. 36 pkt 2 lit. n ustawy o pomocy społecznej).

Stosownie do art. 53 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej mieszkania treningowe i wspomagane mogą być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pozarządową, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej lub integracji oraz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (na zasadach określonych w art. 25 ustawy o pomocy społecznej). Oznacza to, że art. 25 określa zasady zlecenia realizacji zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej, a dokładnie tryb zlecenia prowadzenia mieszkania wskazanym wyżej podmiotom.

Rolą usług treningowych jest przygotowanie osoby - w trakcie jej relatywnie krótkiego pobytu w mieszkaniu treningowym - do prowadzenia niezależnego życia. Usługa ma charakter okresowy i służy osiągnięciu częściowej lub całkowitej samodzielności m.in. poprzez trening samodzielności, poradnictwo, pracę socjalną lub inne usługi aktywnej integracji.

Z kolei zakres usług wsparcia w mieszkaniu wspomaganym obejmuje pomoc w wykonywaniu codziennych czynności, jednak nie zapewnia tak szerokiego wsparcia (np. profesjonalnych usług specjalistycznych), jak jednostki świadczące całodobową opiekę. W mieszkaniu wspomaganym świadczone są usługi mogące stanowić alternatywę dla pobytu w pałocówce o charakterze instytucjonalnym. Pobyt ma charakter stały lub okresowy. Usługa ta adresowana jest do osób niesamodzielnych, w szczególności starszych i z niepełnosprawnościami.

Wyjaśniam, że w ramach programu budownictwa socjalnego i komunalnego, realizowanego na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 304 z późn.zm.) - której interpretacja należy do właściwości Ministra Finansów i Gospodarki - zgodnie z art. 6, beneficjenci wsparcia mogą ubiegać się o bezzwrotne granty na dofinansowanie tworzenia i modernizacji lokali mieszkalnych, które będą służyć wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej w formie mieszkań treningowych lub wspomaganych. Bank Gospodarstwa Krajowego jest operatorem rządowych programów Budownictwa Socjalnego i Komunalnego, działającego w ramach Funduszu Dopłat oraz Społecznego Budownictwa Czynszowego, koordynowanego w Ministerstwie Rozwoju i Technologii i nadzorowanego przez Ministra Finansów i Gospodarki.

W celu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji ich zadania własnego (art. 17 ust. 1 pkt 12 oraz art. 19 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej) - w ramach programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, który ustanowiono uchwałą nr 160 Rady Ministrów 20 grudnia 2016 r. (M.P. poz. 1250) zmienioną uchwałą nr 189 Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 2021 r. (M.P. z 2022 r. poz. 64) - w zadaniu 4.4 przewidziano wsparcie finansowe z rezerwy budżetu państwa (poz. 33).

Samorządy lokalne szczebla gminnego i powiatowego są wspierane w prowadzeniu mieszkań treningowych i wspomaganych. Wsparcie odbywa się w ramach zadania „Tworzenie nowych mieszkań treningowych i wspomaganych dla osób ze znacznym lub umiarkowanym

stopniem niepełnosprawności”. Kwota w programie corocznie planowana na ten cel to 24 mln zł.

W roku 2025 na realizację zadania uruchomiono środki rezerwy celowej budżetu państwa w wysokości ponad 20,5 mln zł. W ramach przyznaných środków zakłada się utworzenie 96 nowych mieszkań treningowych i wspomaganych, a tym samym utworzenie 220 nowych miejsc, w tym: 33 mieszkań treningowych dla 81 osób oraz 63 mieszkań wspomaganych dla 139 osób.

Planowana jest kontynuacja zadania w kolejnych latach. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że dofinansowanie samorządów w procesie tworzenia mieszkań dla osób z niepełnosprawnościami ma ogromną wartość społeczną - nie tylko zwiększa dostępność mieszkań treningowych i wspomaganych, ale przede wszystkim wzmacnia niezależność osób z niepełnosprawnościami, wspiera ich włączenie społeczne oraz odciąża ich rodziny i opiekunów.

Ze środków Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego realizowane będą dwa projekty koncentrujące się na deinstytucjonalizacji, wspierające tworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych oraz aktualizację Ogólnopolskiego Badania Liczby Osób Bezdomnych. Ich wartość to w sumie 44 mln zł. Oba zakładają współpracę z doświadczonymi organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności.

Pierwszy z programów pn. „Wsparcie instytucji zajmujących się pomocą i integracją społeczną” jest już wdrażany. W ramach jednego z zadań realizowanych na gruncie tego przedsięwzięcia zostanie opracowany ogólnopolski model świadczenia zdeinstytucjonalizowanych usług wsparcia osobom w kryzysie bezdomności i zagrożonym bezdomnością z uwzględnieniem metody „Najpierw mieszkanie”. Zakończenie projektu planowane jest w 2027 r.

Drugi projekt pn. „Opracowanie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób nią zagrożonych” zakłada m.in. przeprowadzenie pilotażu modelu świadczenia usług osobom w kryzysie bezdomności i zagrożonym bezdomnością również poprzez wsparcie, które ma być udzielane w mieszkaniach treningowych i wspomaganych należących do jednostek samorządu terytorialnego. W ramach projektu zakłada się też aktualizację kwestionariusza Ogólnopolskiego Badania Liczby Osób Bezdomnych, a także zaproponowanie rozszerzonej formy jego realizacji i analizy wyników, co ma być przeprowadzone we współpracy z uczelnią lub instytutem badawczym. Zakończenie projektu przewidziano na 2029 r.

Informuję, że Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej złożył wniosek o wpisanie projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw do wykazu prac legislacyjnych. Projektowane zmiany w zakresie uporządkowania oraz rozwoju mieszkalnictwa wspomagane i treningowe dotyczą m.in. możliwości prowadzenia przez organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a także przez podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 wspomnianego aktu, działalności w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej lub integracji oraz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (z wyłączeniem trybu zlecania zadania z pomocy społecznej, o którym mowa w art. 25 ustawy).

Ewentualne propozycje kolejnych rozwiązań dotyczących rozwijania tej formy wsparcia podlegać będą analizie w toku prac Zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej, będącego organem opiniotawczo-doradczym Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, powołanego Zarządzeniem nr 24 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 czerwca 2024 r. Celem prac zespołu jest zwiększenie skuteczności działań pomocowych poprzez integrację różnych form wsparcia oraz zacieśnienie współpracy między instytucjami państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi społecznościami.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/